

Ուշաքերեալ խելաթափ.
Վազէր զլժէր հառաչմամբ,
Եւք յարտասուաց ցամաքեալ,
Յրտատուոր աղէկէղ,
Երբեմն կացեալ երթ յոտին,
Երբեմն անկեալ յափսիթերս,
Եւ զալարէր օձանման.
Փութայր հասնել յաձկալին,
Հազիւ հաս նա ուր ուրեմն,
Ըստ տենչալին յոր անձկայր,
Ետես ամբոխ շուրջ պատեալ,
Քաղաքապետն և բժիշկ.
Կայեալ անդէն ի զննին,
Եղջերուի պէս աղբեր ջրոյ,
Յոյժ փափագէր տեսանել,
Քաղցրիկ որդոյն զմարմին.
Թէպէտ ննխեալ որդնալից.
Լնուլ զտենչ իւր արախն,
Տալով մարմնոյն ջերմ համբոյր,
Ոչ ետուն թող հպիլ յայն.
Կարօտակէզ դարձ ի տուն,
Լուացեալ անդէն զմարմին,
Տարեալ եղին ի շիրմի.
Մնաց անբոյժ վէրք ի սիրտ
Մօր խղճալոյն հէզ այրւոյն,
Ո՞ր սիրտ արդեօք քարեղէն,
Լուեալ զաղէտս ոչ հեղցէ
Ցօղս արտասուաց յիւր աչաց,
Զսպեալ զկիրս բարկութեան,
Յոճրագործաց չառնուլ վրէժ.
Ո՞ր սիրտ արի ժուժեացէ:

ԳԷՊ ԲՐԵՆՅ ԲԱՆԿԱՆՆ:

Եւր ոմն Ստեփան անուն քնեալ ամառ յառաջ զաղիւս ի պէտս շինութեան արտաքոյ քաղաքին ընդ մէջ արեւելից և հիւսիսոյ է տեղին աղիւսագործութեանն, գնաց ի 23 ներկայ ամսոյս բերել զայնս առնու զհոտ մանկանն ննխոյ և որոնեալ գտանէ զգի նորին ի ներքոյ շինուածոյն ուր հուրն վառի ի թրծել զաղիւսն, առանց ձեռնամուխ լինելոյ իսկոյն երթայ առ քաղաքապետ և ծանուցանէ նմա զնմանէ, որոյ առեալ ընդ իւր զբժիշկ քաղաքիս գան ի զննին.

և գտանն զնա իւր խեղդեալ խոնձանաւն, զխոնձանն տարեալ եղին ի սուրն ի քննել զղիարդ պատահմանն տակաւին կայ անյայտ և անվախձան գործն, Բայց կարծիք հասարակութեան է անորոշ՝ ի Հրէից իցէ սպանեալ մանուկն՝ եթէ ի Տաճկաց. իսկ հասակ մանկանն դեռ նոր հասեալ ցաւարտ ութերորդ ամին՝ հաստատէ ըզկարծիս մեծագոյն մասին հասարակութեան թէ ի Հրէից իցէ մահ մանկանն, զի անկաւի կորուստ նորին յերթասաներորդ օր ամսոյս, որ է քեփուռ Հրէից և տօն քաւութեան և ծով մեծ. թողումք զճմարիտն զատողութիւն բանիմաց մասինն ազգայնոց, խնդրելով միանգամայն զնշանակութիւն քեփուռ Հրէական բառին:

ՀԱՄԱԼԼԵՅ ԱԳՔԱՅԻՆ ՌՏ, Տ. Օ.

1871 թ. 27 - Ն ՍԵՊՏԵՄԵՐԷՐԷ

Ի Գ.Ն.Է.Է:

(Գողցես իւր աւանդութիւն կարծիք բազումք են զայսպիսի գործոց Հրէից, այլ արդարութեան իրաւունք ներեն ոչ երբէք արկանել զյանցանան ի պարանոցս Հրէից մանաւանդ ի դէպ գալով Վեփուռի որ է տօնի քաւութեան նոցա յաւուր մահուան ողորմելի մանկան: Ուստի մնալ պարտիմք ցզիւտ ոճրագործին ջանիւք՝ Նահանգ. դատարանին Գանձակայ, զոր անշուշտ հաղորդէ սոյն այս նամակագիրս ի զիտութիւն ազգայնոց:)

(Հետեւեալը Լորեանայ գեր. փոխ. — թեմակալին ուշադրութեան յանձնել պարտք կհամարիմք մեզ):

ԽԻՔԱՒԵՐՈՒՄԻՆ ԼՐԱՐԱՐԱՅ ԼՏԱՒԵՐՈՒՄ:

Տգիտութեան պտուղն ինքն ըստ ինքեան զառն է, իսկ նորա հետեւանքն զառնագոյն, բայց կլինի արդեօք այնպիսի միջոց, որ պանծալի զիտութեան ճաշակն, յարգն տարածուած տեսնելք բոլոր Հայ սերունդի մէջ, ազդարե տեսնում ենք ներկայ դարուն մէջ զիտութեան պտղոյ ներքուստ ուարտա-

քուստ ծիծաղախաւ գոյնն, որ քարշումէ դէպի իրան ինչպէս մագնիստն երկաթին, միմիայն նրանցը՝ որոնք փոքր ի շատէ զգումեն ու ճանաչումեն նորա յարգն ու ճաշակն:

Այս անշամանգաղ լուսոյ ճառագայթն՝ կծագի արդեօք և նոր Բայազիդու գաւառի զիւրօրեից բնակչաց մէջ, որոնք լոկ կլսեն թէ Վթուղթն ու մուրն, գործիք են զրազրութեան, բայց ինքեանք զուրկ միանգամայն, ու բոլորովիմբ անհոգ իւրեանց մատաղահաս զաւակների կրթութեան համար, փոխանակ զի երբ մատղաշ հասակին մէջ հարկաւոր է անպատճառ ճանաչացնել երեսային գիտութեան ճաշակն, որպէս զի՝ ինքն զինքն ճանաչելուց յետոյ, ճանաչի և ազգութիւն, ընդ հակառակն զի ու տարիքն չհասած հինգ տարուան՝ պարապացնումեն ողորմելուն անական գործերուն մէջ, նստուցանելով երկու եղանց լծան վերայ երկիր հրքքելու, ու էսպէս շրջանը պտտուելով միւնումեն ճնշուած խաւար տգիտութեան քողի ներքեւ, ամէն մի քայլ փոխելով այս ժողովուրդոց մէջ՝ մարդ տիգահար է լինում, երբ տեսնումէ մանաւանդ ամբողջ զիւղի մէջն, որ բաղկանում է աւելի մի հարիւր յիսուն բնակիչ տանց, չկայ մէկ անձն, որ իւր անունն դէթ ստորագրել կարողանայ, «Հայ եմ կասէ ազգաւ», Բայց՝ ինչ է հայութիւնն պատմող չկայ, ամէն մի Հայ երիտասարդին սիրան է խոցոտվում այս յետեալ հոգեվարքի կիսամահ ժողովուրդին նայելով, ամենիս յայտնի է, որ յանցաւորներն իւրեանց անկշռելի մեղքերիցն ազատվում են Վոստոյանութիւնով, քահանայից առջեւ, մահազուշակ տկարները առողջութիւն են ստանում Վեղորայքով, հմուտ բժիշկների ձեռքով, իսկ այսպիսի խաթամութ ժողովուրդն ընչով պիտի արթնանայ մառախլապատ կորստեան թմրութիւնիցը . . . ո՛չ ապաքէն և սոքա ազգութեան մի անդամն են, ի՞նչ վշտանայ մի անդամն, վշտանան և ամենայն անդամք ընդ նմա, ու էսպէս ուժը ու զօրութիւնը բոլոր անդամոց օրէ ցօր նուազելուց յետոյ, պատճառ է լինում նեթարկելոյ մարդին մահահարաւեր տկարութեան ներքեւ, այնուհետեւ և ո՛չ մի բժշկական զեղորայք՝ չեն ունենալ իւրեանց բնական ներգործութիւնը յետին թոշակից յետ դարձնե-

լու, ամէն մի ուսումնական անձն պարտաւոր է ազգասիրական հոգեով ցաւել այս ուժամալի ժողովուրդին վրայ, և որոնի հնար ոտի կանգնելու, Այսուամենայնիւ ազգը յոյսը գնելով իւր արթուն ազգապետի վրայ, անտարակոյս է, որ չի թողուլ սրանցը և սրանցից սերեալ զաւակները, մնալնոյն զրութեան մէջ, ինչպէս այժմ տեսնումենք:

Վասնորոյ Հայաստանն թող այսուհետեւ հըրձուի որ երկար տարիներից յետոյ, ստացաւ իւրեանը այնպիսի մի պետ, որ իւր ուսումնասէր հոգեոյ հռանդեամբը խրախուսումէ մեղ ճանաչել գիտութեան արժէքը և ազգի յարգը ու փառքը:

Հայ «Տ» Աշխարհիչի

Ի 6² Հ-Ի-Բ-Է-Է-Է 1871 - Է

Է Նոր Բայազիդ.

ԵՐԵՒԱՆԵԱՅ ՀՈԳԵՒՈՐ ԴՊՐՈՑԻՄԻԱՐԴԻԻՆՔ

Խօհաբեր-Բէան Աշխարհ Ահաբերոյ

Այս անցեալ Ապրիլի 2ին կարգացինք Մեզու Հայաստանի, պատուական լրագրի մէջ, համար 12. Մարտի 27. տպեալ՝ մի յօդուած, մեր Երեւանու Հոգեւոր Դպրոցին Աղէքսանդրապոլից հասանելի գումարի մասին Պ. Բագարատ Մելիք Սարգսեանցի գրած: Պարզն ասեմ շատ զարմացայ տեսնելով՝ որ մի այսպիսի անյայտ աղբիւր է գտնվում մեր Հ. Դպրոցին, բայց՝ կարծիքս փառապելու համար, սրբազան գործ համարեցի անշուշտ գնալ ուր հարկն էր, և անձամբ անձին տեղեկանալ: Որեւ իսկապէս գնացի քանի մի միջոցի յետ տեղւոյս Թեմ. Բարձր սրբազան Մկրտիչ Արքեպիսկոպոսի մօտ՝ ո՛ւր զանազան բաներ խօսելուց յետոյ, խօսեցինք և Դպրոցի ներկայ աննախանձելի զրութեան վերայ՝ ի շարս որոյ և առաջարկեցի Ս. Հօրը կարգաւ Արքեպիսկոպոսի մօտ, — կարգալէն զկնի պատասխանեց նորին Բարձր Սրբազնութիւնը, որ Միթէ չ'գիտէք դո՛ւք որ մեր Դպրոցը այսպիսի գումար չէ ստանում, ո՛ւր էր, երանի՜ մի այդպիսի աղբիւր լինէր որ մեծ նպաստ կարող էր լինել մեր Դպրոցին, սորանից ևս քանի մի միջոց անցնելէն զկնի զիմեցի